

BPRIJEDLOG ZAKONA O IZBORIMA ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR

USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u članku 2. stavku 3. i 4. alineja 1. Ustava Republike Hrvatske.

OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ustavom Republike Hrvatske utvrđeno je da u Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljana. Narod ostvaruje vlast izborom svojih predstavnika i neposrednim odlučivanjem. Hrvatski sabor kao predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj ima najmanje 100, a najviše 160 zastupnika koji se, na temelju općeg i jednakoga biračkog prava, biraju neposredno tajnim glasovanjem.

Aktualni Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor iz 1999. s izmjenama i dopunama iz 2000. i 2003. ukupno je treći zakon od 1990. kojim se normira izbor članova najvišeg predstavničkog tijela u Republici Hrvatskoj. Također, riječ je i o trećem izbornom modelu korištenom u tom postupku. Naime, referentni zakon iz 1990. prema kojem su organizirani prvi višestranački demokratski tj. kompetitivni izbori u Republici Hrvatskoj nakon Drugog svjetskog rata postulirao je većinski izborni sustav s dva kruga (posebna većina u prvom i relativna većina u drugom). Drugi izborni zakon iz 1992. s izmjenama i dopunama iz 1995. radikalno je promijenio postojeći model normirajući kombinirani (segmentirani) izborni model s razmjernim segmentom (1992.- 60 mandata preko nacionalnih lista, a 1995.- njih 80) i većinskim segmentom (1992.- 60 mandata u jednomandatnim izbornim okruzima s pravilom odlučivanja relativnom većinom, a 1995.- njih 28).

Početkom 1999. pristupilo se promjenama tadašnjeg izbornog modela, pa je Hrvatski državni sabor prema Prijedlogu stručne Radne skupine za izradu okvirnog prijedloga i temeljnih instituta izbornog zakonodavstva Republike Hrvatske u listopadu 1999. donio važeći zakon kojim je uveden razmjerni izborni sustav s deset velikih jednakih izbornih jedinica (svaka po 14 mandata) čiji su elementi zatvorene blokirane liste s istaknutim nositeljima, kategorijalno glasovanje u kojem svaki birač ima samo jedan glas, te D'Hondtov postupak najvećeg broja kao metoda preračunavanja glasova u mandate. Iako su zakonska rješenja iz 1999. djelomice odstupila od izvornog Prijedloga stručne Radne skupine, aktualni izborni model korišten u parlamentarnim izborima 2000. i 2003. u najvećoj je mjeri ispunio osnovne ciljeve:

- predstavljanje (reprezentativnost) kao adekvatan odraz društvenih interesa i političkih stajališta svih relevantnih dijelova biračkog tijela,
- koncentraciju društvenih interesa i političkih stajališta u svrhu efikasnog političkog odlučivanja i djelovanja,
- jednostavnost i razvidnost izbornih pravila s niskim udjelom nevažećih glasova, te

- neupitnu legitimnost izbora, odnosno prihvaćanje izbornih pravila i rezultata i od strane birača, i od strane izbornih aktera.

Rješenja koja nudi važeći izborni model nepotpuna su s obzirom na participativnost koja kao važan funkcionalni cilj (mogućnost biranja između političkih stranaka, koalicija i neovisnih lista s jedne, te pojedinačnih kandidata s druge strane) nije ni ostvarena. U tom smislu, uočavaju se sljedeći specifični problemi:

- podjela zemlje na arbitrarne izborne okruge od kojih neki temeljito narušavaju granice županija i Grada Zagreba razdvajajući teritorijalne cjeline na regionalnoj i subregionalnoj razini,

- nepostojanje čvršće veze između izabranih zastupnika i pripadajućeg biračkog tijela,

- neselektivnost i neravnopravnost izbornih aktera u postupku kandidiranja pri čemu su u odnosu na neovisne liste favorizirane političke stranke i njihove koalicije, te

- manjkavosti u tehničkoj provedbi izbora (rokovi, izborna promidžba, povreda i zaštita biračkog prava, glasovanje poštom, ustroj i djelokrug tijela za provedbu izbora).

Navedeni nedostaci - relevantni za participativnost cjelokupnog izbornog procesa, a time i za razinu povjerenja građana u parlamentarnu demokraciju - nameću potrebu rafiniranijeg izbornog modela koji bi se temeljio na prednostima postojećeg modela, ali bi ponudio i rješenja prepoznatih problema. Time se i inicijativa za promjenom Zakona za izbor zastupnika u Hrvatski sabor primarno treba razumjeti kao prijedlog kvalitativnog pomaka, a ne kao zahtjev za korjenitim zaokretom u odnosu na postojeći model.

Glavni ciljevi predloženog Zakona usredotočuju se na otklanjanje uočenih nedostataka, s posebnim naglaskom na povećanje reprezentativnosti cjelokupnog izbornog procesa, čime se postiže:

- Jednostavan, reprezentativan i logičan sustav izbora zastupnika u Hrvatski sabor,

- Konzistentnost izbornih jedinica, tj. podjela zemlje na izborne jedinice u skladu s teritorijalnim ustrojem temeljenim na županijama odnosno njihovoj agregaciji gdje god je to moguće,

- Mogućnost glasovanja i za predložene liste, i za pojedinačne kandidate,

- Ostvarivanje prava nacionalnih manjina i na opće i na posebno biračko pravo,

- Jednakost svih izbornih aktera od početka do završetka izbornog postupka uz proširenje nespojivosti zastupničke dužnosti na obnašatelje izvršne i predstavničke vlasti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, te

- Poboljšanje tehničke strane izbornog postupka uz uvođenje mogućnosti glasovanja poštom.

Predloženi izborni model zadovoljio bi svoje osnovne ciljeve, a najvažnije novine bile bi:

1. Prikupljanje potpisa najmanje 0,5 % birača u pripadajućoj izbornoj jedinici kako bi kandidatura predložene liste bila pravovaljana. Na ovaj se način izjednačuju izborni akteri, te selektiraju na samom početku izbornog postupka prema kriteriju podrške birača.
2. Napuštanje načela jednakih izbornih jedinica i ustroj izbornih jedinica prema načelu agregiranja županija i poštivanja županijskih granica gdje god je to moguće (iznimke su Grad Zagreb, Županija Splitsko-dalmatinska i Županija Primorsko-goranska koje se zbog veličine nalaze u dva okruga, te manja teritorijalna odstupanja kod Zadarske županije) uz nužno poštivanje jednakosti glasa u svakoj od izbornih jedinica unutar raspona $+ / - 5 \%$. Ovim se Zakonom, dakle, objedinjuju Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski sabor i Zakon o izbornim jedinicama.
3. Uvođenje zatvorenih neblokiranih lista u cilju balansiranja stranačkih interesa i utjecaja birača na konačni redoslijed kandidata izabranih s lista. Usto, predloženi broj od 8 do 12 mandata po okrugu omogućuje biračima veoma dobar uvid u pojedinačne kandidature.
4. Pojedinačno osobno glasovanje kao tip glasovanja u kojem bi birači mogli izraziti svoju preferenciju tj. potporu pojedinačnim kandidatima čime bi izabrani kandidati dobili dodatnu legitimnost i čvršću vezu sa svojim biračkim tijelom.. Jedinice od 8 do 12 mandata optimalno su rješenje: s jedne strane omogućuju biračima preglednost svih kandidatura, a s druge priskrbuju izbornom modelu funkcionalan stupanj razmjernosti,
5. Uvođenje Hare-Niemeyerove metode matematičkih razmjera kao metode preračunavanja glasova u mandate. Ova metoda korištena u njemačkim personaliziranim razmjernim izborima omogućuje veći stupanj razmjernosti sustava i u odnosu na D'Hondtovu metodu pogoduje glasovno slabijim listama poglavito u uvjetima smanjivanja veličine izbornih jedinica s 14 na 8 do 12 mandata. Na taj se način uz predloženi element srednjih (8 i 9 mandata) i rubnih velikih izbornih jedinica (od 10 do 12 mandata) sprječava jača nadpredstavljenost većih stranaka i onemogućuje značajnija disproporcija između glasova i mandata,
6. Model je za prosječnog birača dovoljno jednostavan, nov i – motivirajući, jer od njega ne traži višu razinu političke kulture, a pritom ga potiče na izbor konkretnih kandidata s «imenom i prezimenom» ne dovodeći pritom u pitanje kandidaturu stranački ili nestranački predznak.

Iako je jasno da mogućnost glasovanja i za liste i za pojedinačne kandidate na listama, što se predlaže ovim Zakonom, samo po sebi nije univerzalno rješenje, ovaj je izborni element u kontekstu parlamentarnih izbora izuzetno važan za povećanje odgovornosti i kompetentnosti zastupnika, posebice u odnosu na one birače koji su ih izabrali u izbornim jedinicama. Ovo rješenje može pozitivno utjecati na kakvoću izbornih kampanji, njihovu usmjerenost na pojedine sredine, inovativnost i fokusiranje na potrebe građana, te izravni kontakt s biračima. S obzirom na jači naglasak na kandidatima (spram stranaka), te s tim povezano povećanje važnosti svakog glasa, ovaj bi izborni model mogao utjecati na pobuđivanje interesa birača za izlazak na izbore (kao i na pobuđivanje interesa kandidata za birače), a time i na smanjenje izborne apstinencije.

Također, predloženi izborni model može utjecati na poboljšanje imidža Sabora kao učinkovite i odgovorne institucije. Jedno od predloženih rješenja je i smanjenje broja zastupnika (s trenutanih 140 u deset izbornih jedinica u tuzemstvu na njih 127) – čime je na svakom zastupniku i veća odgovornost, a i pažnja javnosti – te stvaranje uvjeta za njihovu aktivnu uključenost u rad Sabora i redovitu, dvosmjernu komunikaciju s biračima. Predložena zakonska rješenja stvaraju preduvjete za povećanu legitimnost izabranih kandidata, te iskoristivost svih troškova, odnosno njihovu

učinkovitost u odnosu na glavnu svrhu parlamentarnih izbora – odgovoran i djelotvoran Sabor temeljen na povjerenju građana u parlamentarnu demokraciju. Time bi se eventualne uštede na broju zastupnika preusmjerile na podizanje kakvoće zastupničkog rada.

Prijedlogom Zakona uređuju se sljedeća pitanja:

- RAZRADA USTAVNIH ODREDBI O BIRAČKOM PRAVU I NAČINI NJEGOVOG OSTVARIVANJA,
- NESPOJIVOST DUŽNOSTI, MIROVANJE I PRESTANAK ZASTUPNIČKOG MANDATA, TE ZAMJENJIVANJE ZASTUPNIKA,
- PRAVO PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA ZASTUPLJENOST U HRVATSKOM SABORU,
- KANDIDIRANJE,
- IZBORNA PROMIDŽBA I MEDIJSKO PRAĆENJE IZBORA,
- TROŠKOVI IZBORNE PROMIDŽBE I PRAVO NA NAKNADU,
- IZBORNE JEDINICE,
- IZBOR ZASTUPNIKA U SABOR,
- TIJELA ZA PROVEDBU IZBORA U SABOR: DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO, IZBORNO POVJERENSTVO IZBORNE JEDINICE, OPĆINSKA I GRADSKA IZBORNA POVJERENSTVA I BIRAČKI ODBORI,
- PROVEDBA IZBORA,
- GLASOVANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA,
- GLASOVANJE POŠTOM,
- TROŠKOVI ZA PROVEDBU IZBORA,
- ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA,
- USTROJ I DJELOKRUG ETIČKOG POVJERENSTVA, te
- PROMATRANJE IZBORA OD NEVLADINIH UDRUGA I STRANIH PROMATRAČA.

Posljedice donošenja ovog Zakona bit će kompetitivniji, sustavniji i rafiniraniji model za izbor zastupnika u Hrvatski sabor te njegovo usklađivanje s odredbama Ustava Republike Hrvatske.

OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU IZBORA

Provedba ovog Zakona iziskivat će osiguranje dodatnih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske, pri čemu se potrebna proračunska sredstva odnose na financiranje izbornih troškova sudionika izbora i naknadu troškova izborne promidžbe sukladno predloženim zakonskim rješenjima, kao i na provedbu glasovanja poštom. Međutim, ovim bi se Zakonom uštedio dio sredstava namijenjen provedbi izbora prema sadašnjim rješenjima, s obzirom da se predlažu manja i operativnija tijela za provedbu izbora.

ODLUČIVANJE O ZAKONU

Odlučivanje o ovom Zakonu normirano je člankom 82. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske kojim se propisuje da zakone (organske zakone) kojima se razrađuju Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatski sabor donosi većinom glasova svih zastupnika.

ZAKON

O IZBORIMA ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR

I OPĆE I TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor (u daljnjem tekstu: izbori).

Članak 2.

Mandat zastupnika izabranih u Hrvatski sabor (u daljnjem tekstu: Sabor) traje 4 godine i može se produljiti samo u slučaju rata, ili u slučajevima iz članka 17. i 100. Ustava Republike Hrvatske.

Mandat zastupnika nije obvezujući i oni nisu opozivi.

Članak 3.

Jamči se sloboda opredjeljenja birača i tajnost njihova glasovanja.

Pravo je i dužnost birača da glasuju samo jedanput.

Nitko ne može tražiti od birača objavu glasačkog opredjeljenja.

Nitko ne može biti pozvan na odgovornost zbog glasovanja ili zbog toga što nije glasovao.

Članak 4.

Zastupnike u Sabor biraju, na temelju općeg i jednakoga biračkog prava, svi hrvatski državljani s navršenih 18 godina života, osim onih koji su pravomoćnom sudskom odlukom lišeni poslovne sposobnosti (u daljnjem tekstu: birači).

Za zastupnika može biti biran hrvatski državljani s navršenih 18 godina života.

Članak 5.

Predsjednik Republike Hrvatske raspisuje izbore za zastupnike i saziva Sabor na prvo zasjedanje.

Dan provedbe izbora određuje se odlukom o raspisivanju izbora.

Dan provedbe izbora je nedjelja.

Od dana raspisivanja izbora, pa do dana izbora, mora proteći najmanje 60 dana

Članak 6.

Izbori se provode na biračkim mjestima na području Republike Hrvatske i u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske.

Članak 7.

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj glasuju na biračkim mjestima na području Republike Hrvatske određenima prema njihovom prebivalištu.

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan održavanja izbora zateknu

se na službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, birači koji se kao članovi posade pomorskih i riječnih brodova pod hrvatskom zastavom zateknu izvan njezinih granica, te birači lišeni slobode, glasuju na posebnim biračkim mjestima određenima u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan izbora zateknu se izvan granica Republike Hrvatske glasuju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske za zastupnike izborne jedinice prema svom prebivalištu na području Republike Hrvatske.

U postupku utvrđenim ovim Zakonom birači mogu glasovati i poštom.

Članak 8.

Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj imaju pravo na zastupljenost u Saboru i biraju zastupnike prema odredbama ovoga Zakona.

II NESPOJIVOST DUŽNOSTI, MIROVANJE I PRESTANAK ZASTUPNIČKOG MANDATA, TE ZAMJENJIVANJE ZASTUPNIKA

Članak 9.

Zastupnik istodobno s obnašanjem zastupničke dužnosti ne može biti: sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske, sudac, državni odvjetnik, zamjenik državnog odvjetnika, pučki pravobranitelj, zamjenik pučkog pravobranitelja, predsjednik ili potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske, ministar ili drugi član Vlade Republike Hrvatske, zamjenik ministra, pomoćnik ministra, ravnatelj državne upravne organizacije, zamjenik i pomoćnik ravnatelja državne upravne organizacije, tajnik Vlade Republike Hrvatske, tajnik ministarstva, predstojnik ureda i ravnatelj agencije Vlade Republike Hrvatske, predstojnik Ureda Predsjednika Republike, predstojnik Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost, veleposlanik, generalni konzul, župan ili podžupan, gradonačelnik ili zamjenik gradonačelnika, vijećnik županijske skupštine, gradskog vijeća i općinskog vijeća, djelatna vojna osoba, službenik i namještenik u Oružanim snagama, član uprave trgovačkog društva, ustanove i izvanproračunskog fonda u pretežitom državnom vlasništvu te čelnik pravne osobe koja je Saboru obvezna po zakonu podnositi izvješće.

Za vrijeme trajanja mandata zastupnik može prihvatiti obnašanje dužnosti koja se prema odredbama ovoga Zakona smatra nespojivom.

Za vrijeme obnašanja nespojive dužnosti mandat zastupnika će biti u mirovanju, a zamjenjivat će ga zamjenik u skladu s odredbama ovog zakona

Članak 10.

Zastupniku prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

1. ukoliko podnese ostavku,
2. ukoliko mu je pravomoćnom sudbenom odlukom oduzeta poslovna sposobnost,
3. ukoliko je pravomoćnom sudbenom presudom osuđen na bezuvjetnu kaznu zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci,
4. smrću.

Članak 11.

Zastupnika čiji je mandat prestao, te zastupnika kod kojeg je nastupila nespojivost

istodobnog obnašanja dužnosti ili mirovanje mandata na temelju pisanog zahtjeva, zamjenjuje zamjenik zastupnika.

Zamjenik zastupnika počinje obnašati zastupničku dužnost nakon što Sabor utvrdi nastup zakonskih pretpostavki za primjenu instituta zamjenjivanja.

Članak 12.

Zastupnika izabranog na listi u izbornoj jedinici zamjenjuje neizabrani kandidat s iste liste s koje je izabran i zastupnik tj. prvi sljedeći kandidat s iste liste prema uspjehu na izborima.

Zastupnika izabranog u izbornoj jedinici za izbor zastupnika nacionalnih manjina zamjenjuje zamjenik izabran u istoj izbornoj jedinici.

Članak 13.

Po prestanku obnašanja nespojive dužnosti, zastupnik nastavlja obnašanje zastupničke dužnosti na temelju prestanka mirovanja mandata u Saboru, ako podnese pisani zahtjev predsjedniku Sabora u roku od 8 dana od prestanka obnašanja nespojive dužnosti. Mirovanje zastupničkog mandata prestat će osmog dana od dana podnošenja pisanog zahtjeva.

Nastavljanje obnašanja zastupničke dužnosti na temelju prestanka mirovanja mandata u Saboru zastupnik može tražiti jedanput u tijeku trajanja zastupničkog mandata.

Članak 14.

Zastupnik ima pravo jednokratno, tijekom trajanja zastupničkog mandata, podnošenjem pisanog zahtjeva predsjedniku Sabora, staviti svoj mandat u mirovanje.

Mirovanje zastupničkog mandata ne može trajati manje od šest mjeseci, a za vrijeme trajanja mirovanja zastupnika će zamjenjivati zamjenik.

Mirovanje zastupničkog mandata prestat će osmog dana od dana kad je zastupnik koji je stavio mandat u mirovanje podnio predsjedniku Sabora pisanu izjavu o ponovnom obnašanju zastupničke dužnosti.

III PRAVO PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA ZASTUPLJENOST U HRVATSKOM SABORU

Članak 15.

Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvarenje prava na zastupljenost u Saboru.

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, pored općeg biračkog prava imaju pravo birati i osam zastupnika u Sabor koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici koje čini područje RH.

Članak 16.

Pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri zastupnika u Sabor u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Pripadnici mađarske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici talijanske nacionalne manjine biraju jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici češke i slovačke nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske,

turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske nacionalne manjine biraju zajedno jednog zastupnika u Sabor.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka uz kandidata za zastupnika predlažu i kandidata za njegova zamjenika koji se bira zajedno s njim.

Pripadnici nacionalnih manjina iz stavka 4., 5. i 6. ovoga članka predlažu samo kandidata za zastupnika, a njegovim zamjenikom postaje zastupnički kandidat koji je iza izabranog zastupnika dobio najviše glasova.

Članak 17.

Pravo predlaganja kandidata za zastupnike nacionalnih manjina i njihovih zamjenika imaju političke stranke, birači i udruge nacionalnih manjina.

Za pravovaljanost kandidature potrebno je prikupiti 100 potpisa birača.

Članak 18.

Potpisi birača u postupku kandidiranja zastupnika i zamjenika pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama prikupljaju se na propisanom obrascu u koji se unose ime i prezime, nacionalnost i adresa predloženog kandidata, te ime i prezime i adresa potpisanog birača - predlagatelja.

IV KANDIDIRANJE

Članak 19.

Pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Sabor imaju sve političke stranke registrirane u Republici Hrvatskoj na dan objave odluke o raspisivanju izbora u »Narodnim novinama«.

Listu za izbor zastupnika u Sabor može samostalno predložiti jedna politička stranka, te dvije ili više političkih stranaka (koalicijska lista).

Političke stranke samostalno utvrđuju svoje stranačke liste i redoslijed na njima istaknutih kandidata, na način predviđen statutom političke stranke, odnosno u skladu s posebnim statutarnim odlukama.

Kandidacijske liste mogu predložiti i birači.

Članak 20.

Za pravovaljanost prijedloga liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor neovisno o predlagatelju potrebno je prikupiti najmanje 0.5 % potpisa birača koji imaju prebivalište u toj izornoj jedinici.

Birač svojim potpisom može podržati samo jednu listu.

Pri prispjeću lista Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Državno izorno povjerenstvo), isto je dužno obaviti verifikaciju najmanje 5% ukupnog broja prikupljenih potpisa, te ne prihvatiti liste na kojima je nakon provjere utvrđen manji broj pravovaljanih potpisa od utvrđenog.

Članak 21.

Prijedlozi lista moraju prispjeti Državnom izbornom povjerenstvu, najkasnije u roku od 14 dana od dana raspisivanja izbora.

U prijedlogu liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor obvezatno se navodi naziv liste, a kandidati moraju biti na listi poredani od rednog broja 1 do zaključno onog rednog broja koliko se zastupnika bira u izbornoj jedinici.

Naziv liste jest puni naziv političke stranke, odnosno političkih stranaka ili stranačke koalicije, koja je, odnosno koje su listu predložile. Ako političke stranke koriste skraćeni naziv stranke, odnosno stranaka ili stranačke koalicije, u nazivu se mogu koristiti skraćenice.

Ukoliko je listu predložila skupina birača njezin naziv je »neovisna lista« uz mogućnost odgovarajućeg dodatka u nazivu, a poradi lakšeg prepoznavanja od strane birača.

Nositelj liste ujedno je prvi kandidat na listi.

Kandidatom se može biti samo na jednoj listi i samo u jednoj izbornoj jedinici.

Članak 22.

Državno izorno povjerenstvo će u roku od 48 sati od predaje lista izbornih jedinica za izbor zastupnika u Sabor, prihvatiti i u svim dnevnim novinama u Republici Hrvatskoj i na Hrvatskoj radioteleviziji objaviti sve pravovaljano predložene liste za svaku izbornu jedinicu.

Državno izorno povjerenstvo objavit će za svaku izbornu jedinicu zbirnu listu svih pravovaljanih predloženih lista.

Zbirna lista sadrži naziv svake liste izborne jedinice, te ime i prezime nositelja svake liste. Na zbirnu listu izborne jedinice, stranačke, odnosno neovisne liste se unose prema abecednom redu punog naziva političke stranke, odnosno koalicije političkih stranaka koja je listu predložila. Ako je više političkih stranaka predložilo zajedničku listu, ona će se unijeti na zbirnu listu prema nazivu prve po redu političke stranke u prijedlogu.

Državno izorno povjerenstvo će u roku od 48 sati dostaviti hrvatskim diplomatsko-konzularnim predstavništvima sve prihvaćene liste za svaku izbornu jedinicu, kao i zbirnu listu izbornih lista svake izborne jedinice radi njihove javne objave.

Članak 23.

Političke stranke koje su predložile prihvaćene liste kandidata za izbor zastupnika u Sabor, mogu na način predviđen njihovim statutom ili posebnom odlukom donesenom na temelju statuta odustati od te liste najkasnije 48 sati nakon što je kao prihvaćena bila objavljena od strane izbornog povjerenstva izborne jedinice. Za neovisnu listu odluku o odustajanju donosi nositelj liste.

Pisana obavijest o odustanku mora prispjeti izbornom povjerenstvu izborne jedinice.

Odustanak jednog ili više kandidata s liste dopušten je najkasnije 48 sati prije tiskanja glasačkih listića za biračka mjesta.

Svoj odustank kandidat potvrđuje pisanim očitovanjem ovjerenim od javnog bilježnika.

Članak 24.

Najkasnije 48 sati prije tiskanja glasačkih listića, od kandidature za zastupnika u Sabor u izbornim jedinicama gdje se biraju zastupnici nacionalnih manjina može odustati:

– neovisni kandidat pisanim očitovanjem ovjerenim od javnog bilježnika,

- kandidat kojeg je predložila politička stranka uz pisanu suglasnost političke stranke i
  - politička stranka koja je predložila kandidata.
- Odustanak kandidata iz stavka 1. ovoga članka odnosi se i na njihove zamjenike.

Članak 25.

Ako neki od kandidata na listama za izbor zastupnika u Sabor, odnosno kandidat ili zamjenik u izbornim jedinicama gdje se biraju zastupnici nacionalnih manjina umre u vremenu od dana objave liste kandidata, politička stranka, odnosno stranke ili udruge nacionalnih manjina koje su kandidirale dotičnog zastupnika mogu umjesto njega predložiti novog kandidata, odnosno zamjenika, bez posebnih uvjeta za valjanost kandidature propisanih ovim Zakonom, najkasnije 48 sati prije tiskanja glasačkih listića za biračka mjesta.

Ako neki od kandidata na listama za izbor zastupnika u Sabor, umre nakon roka iz stavka 1. ovoga članka, na odgovarajući način primijenit će se odredba članka 12. ovoga Zakona.

V IZBORNA PROMIDŽBA

Članak 26.

Izborna promidžba počinje danom objave zbirnih lista izbornih jedinica, a završava na dan održavanja izbora.

Na dan održavanja izbora do zatvaranja birališta, zabranjuje se svaka izborna promidžba, objavljivanje procjena izbornih rezultata, kao i objavljivanje prethodnih, neslužbenih rezultata izbora, objavljivanje fotografija u sredstvima javnog priopćavanja, izjava i intervju nositelja lista, odnosno kandidata, te navođenje njihovih izjava ili pisanih djela.

Članak 27.

U vrijeme izborne promidžbe svi sudionici izbora koji su predložili kandidatske liste imaju pod jednakim uvjetima pravo na iznošenje i obrazlaganje svojih izbornih programa te izbornu promidžbu.

Sva sredstva javnog priopćavanja dužna su u svom djelovanju omogućiti ostvarivanje prava svih sudionika izbora koji su predložili kandidatske liste iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 28.

Radi ostvarenja jednakosti svih sudionika izbora koji su istakli liste i jednake mogućnosti predstavljanja programa i promidžbe političkih stranaka, Sabor će donijeti u roku od 15 dana od stupanja na snagu ovog Zakona Pravila o postupanju Hrvatske radio-televizije (u daljnjem tekstu: HRT) tijekom izborne promidžbe.

Pravilima iz stavka 1. ovoga članka razradit će se i utvrditi oblici i vrijeme praćenja izborne promidžbe političkih stranaka, način predstavljanja programa političkih stranaka, kandidata na stranačkim i na neovisnim listama, kandidata za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina, te pravila za emisije sa sučeljavanjima nositelja izbornih lista.

Pravilima iz stavka 1. ovoga članka također će se utvrditi ukupno vrijeme svih emisija (telopi, spotovi, snimke sa skupova, posebne emisije i slično) koje putem HRT-a u jednakom trajanju mogu zakupiti većinska politička stranka i koalicija i oporbene političke stranke ili koalicije, vodeći računa da će se jednako vrijeme obračunavati po pojedinačnoj listi koja sudjeluje na izborima.

VI TROŠKOVI IZBORNE PROMIDŽBE I PRAVO NA NAKNADU

Članak 29.

Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske ostvarit će sve političke stranke koje su istakle liste u najmanje jednoj izbornoj jedinici za izbor zastupnika u Sabor.

Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske ostvarit će i kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama i nositelji neovisnih lista.

Članak 30.

Parlamentarne političke stranke koje su imale zastupnike u Saboru na dan 31. prosinca 2005., koje sudjeluju na izborima, imaju pravo na naknadu troškova izborne promidžbe u jednogodišnjem iznosu određenom za 2003. godinu prema Zakonu o političkim strankama (»Narodne novine«, br. 76/93., 111/96., 164/98. i 36/01.) i propisima donijetima na temelju toga Zakona.

Troškovi izborne promidžbe iz stavka 1. ovoga članka moraju biti isplaćeni političkim strankama najkasnije 48 sati nakon što su prihvaćene liste postale konačne.

Članak 31.

Svaka politička stranka koja je istakla liste za izbor zastupnika u Sabor dužna je do početka izborne promidžbe objaviti okvirne podatke o visini i izvoru vlastitih sredstava koje namjerava utrošiti za izbornu promidžbu.

Podatke o visini i izvoru vlastitih sredstava koje namjeravaju utrošiti za izbornu promidžbu dužni su do početka izborne promidžbe objaviti i kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina i nositelji neovisnih lista.

Članak 32.

Političke stranke koje na dan 31. prosinca 2005. nisu bile zastupljene u Saboru kao i predlagatelji neovisnih lista, a koji sudjeluju na izborima imaju pravo na naknadu troškova izborne promidžbe ukoliko na izborima dobiju više od 3% važećih glasova birača izborne jedinice.

Pravo na naknadu troškova izborne promidžbe iz državnog proračuna Republike Hrvatske ostvarit će i kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koji dobiju najmanje 3% važećih glasova birača u posebnoj izbornoj jedinici.

Naknada se ima isplatiti u roku od 30 dana od dana objave službenih rezultata izbora.

Visinu naknade troškova izborne promidžbe odredit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom. Odluka mora biti donijeta najkasnije 20 dana prije dana održavanja izbora.

Članak 33.

Političke stranke, neovisni kandidati i kandidati za zastupnike nacionalnih manjina izbornu promidžbu mogu financirati vlastitim novčanim sredstvima.

Članak 34.

Naknada troškova izborne promidžbe isplaćuje se izravno na središnje račune političkih stranaka u mjestu njihova sjedišta, odnosno izravno neovisnim kandidatima i kandidatima za

zastupnike nacionalnih manjina.

VII IZBORNE JEDINICE

Članak 35.

U Sabor se bira 127 zastupnika u dvanaest izbornih jedinica, te Zakonom utvrđeni broj zastupnika nacionalnih manjina i zastupnika birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj u posebnim izbornim jedinicama.

Članak 36.

Područje izbornih jedinica za izbor zastupnika u Sabor i broj zastupnika koji se bira u pojedinoj izornoj jedinici utvrđuje se na sljedeći način.

I. izborna jedinica u kojoj se bira 9 zastupnika obuhvaća Zagrebačku županiju.

II. izborna jedinica u kojoj se bira 12 zastupnika obuhvaća Varaždinsku, Međimursku i Krapinsko-zagorsku županiju.

III. izborna jedinica u kojoj se bira 10 zastupnika obuhvaća Sisačko-moslavačku i Karlovačku županiju.

IV. izborna jedinica u kojoj se bira 10 zastupnika obuhvaća Koprivničko-križevačku, Bjelovarsko-bilogorsku i Virovitičko-podravsku županiju.

V. izborna jedinica u kojoj se bira 12 zastupnika obuhvaća Osječko-baranjsku i Požeško-slavonsku županiju.

VI. izborna jedinica u kojoj se bira 10 zastupnika obuhvaća Brodsko-posavsku i Vukovarsko-srijemsku županiju.

VII. izborna jedinica u kojoj se bira 8 zastupnika obuhvaća Istarsku županiju u cijelosti, te dio Primorsko-goranske županije, i to područja slijedećih gradova i općina: Cres, Krk, Mali Lošinj, Opatija, Rab, Baška, Lovran, Malinska-Dubašnica, Matulji, Mošćenička Draga, Omišalj, Punat i Vrbnik.

VIII. Izborna jedinica u kojoj se bira 9 zastupnika obuhvaća područja , gradove i općine Primorsko-goranske županije, koja nisu obuhvaćena u VII izornoj jedinici Primorsko-goranske županije, Ličko-senjsku županiju u cijelosti, te dio Zadarske županije, i to općine i gradove: Pag, Kolan i Gračac.

IX. izborna jedinica u kojoj se bira 12 zastupnika obuhvaća područja, gradove i općine Zadarske županije koja nisu obuhvaćena u VII izornoj jedinici , Šibensko-kninsku županiju u cijelosti, te dio Splitsko-dalmatinske županije, i to gradove i općine: Imotski, Sinj, Trilj, Trogir, Vrgorac, Vrlika, Cista Provo, Dicmo, Dugopolje, Gradac, Hrvace, Klis, Lećeveica, Lokvičići, Lovreć, Marina, Moć, Nerežišća, Okrug, Otok, Podbablje, Prgomet, Primorski Dolac, Proložac, Runovići, Seget, Selca, Šestanovac, Zadvarje, Zagvozd i Zmijavci.

X. izborna jedinica u kojoj se bira 12 zastupnika obuhvaća područja, gradove, općine Splitsko- dalmatinske županije koja nisu obuhvaćena u IX izbornoj jedinici., i to općine i gradove: Hvar, Kaštela, Komiza, Makarska, Omiš, Solin, Split, Stari Grad, Supetar, Vis, Baška Voda, Bol, Brela, Dugi Rat, Jelsa, Milna, Podgora, Podstrana, Postira, Pučišća, Sućuraj, Sutivan, Šolta, Tučepi, te područje Dubrovačko-neretvanske županije u cijelosti.

XI. izborna jedinica u kojoj se bira 12 zastupnika obuhvaća slijedeće gradske četvrti Grada Zagreba: Donji grad, Trnje, Gornji grad – Medveščak, Maksimir, Podsljeme, Gornja Dubrava, Donja Dubrava, Peščenica-Žitnjak i Sesvete.

XII. izborna jedinica u kojoj se bira 11 zastupnika obuhvaća slijedeće gradske četvrti Grada Zagreba: Črnomerec, Trešnjevka – Sjever, Trešnjevka – Jug, Stenjevac, Posused-Vrapče, Brezovica, Novi Zagreb – Istok i Novi Zagreb – Zapad.

VIII IZBOR ZASTUPNIKA U SABOR

Članak 37.

Broj zastupnika koji će biti izabran sa svake liste izborne jedinice utvrđuje se na sljedeći način:

U prvom postupku raspodjele ukupan se broj važećih glasova koji je dobila svaka lista (zbroj glasova palih isključivo za predloženu listu i glasova danih svim pojedinačnim kandidatima na toj listi) dijeli s brojem ukupno važećih glasova za liste koje sudjeluju u postupku raspodjele mandata te množi brojem mandata u pojedinoj izbornoj jedinici. Svaka od tih lista dobiva onoliki broj zastupničkih mjesta u Saboru koliko nakon postupka izračuna dobije cijelih brojeva, dok se preostali mandati dijele prema veličini decimalnog broja (slijedom mjesta iza zareza).

Članak 38.

Pravo na sudjelovanje u diobi zastupničkih mjesta u izbornoj jedinici ostvaruju liste koje na izborima dobiju najmanje 5% važećih glasova birača.

Članak 39.

U drugom postupku raspodjele određuje se koji su kandidati na listi dobili mandate na taj način da se njima pripali osobni glasovi zbrajaju s glasovima palima za listu u cijelosti (glasovi birača koji su se odlučili za listu s unaprijed predloženim redoslijedom ne koristeći mogućnost glasovanja za pojedinog kandidata na toj listi) podijeljenima s nizom djelitelja zaključno s brojem do kojeg se dijele mandati u pojedinoj izbornoj jedinici (ako rezultat nije cijeli broj zaokružuje se na cijeli broj od 0,5 naviše a ispod 0,5 naniže):

prvi kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,1** + broj osobnih glasova,
drugi kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,2** + broj osobnih glasova,
treći kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,3** + broj osobnih glasova,
četvrti kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,4** + broj osobnih glasova,
peti kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,5** + broj osobnih glasova,
šesti kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,6** + broj osobnih glasova,
sedmi kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,7** + broj osobnih glasova,
osmi kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,8** + broj osobnih glasova,
deveti kandidat na listi: broj glasova za listu : **10,9** + broj osobnih glasova,

deseti kandidat na listi: broj glasova za listu : **11,0** + broj osobnih glasova,
jedanaesti kandidat na listi: broj glasova za listu : **11,1** + broj osobnih glasova i
dvanaesti kandidat na listi: broj glasova za listu : **11,2** + broj osobnih glasova.

Kandidati se rangiraju prema najvećim dobivenim sumama i tako stječu pripadajuće mandate.

Ako dva ili više kandidata nakon izračuna imaju iste dobivene sume, mandat pripada kandidatu s većim brojem osobnih glasova.

Članak 40.

Birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj biraju zastupnike na temelju lista s po 12 kandidata u posebnoj izbornoj jedinici.

Članak 41.

Broj zastupnika koji će izabrati birači koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj u posebnoj izbornoj jedinici utvrđuje se na sljedeći način:

Ukupni broj važećih glasova birača u dvanaest izbornih jedinica u Republici Hrvatskoj dijeli se sa 127 koliko se ukupno zastupnika bira u tim izbornim jedinicama. Dobivenim rezultatom (količnikom) dijeli se broj važećih glasova u posebnoj izbornoj jedinici. Rezultat koji se dobije jest broj zastupnika koji je izabran u posebnoj izbornoj jedinici. Ako rezultat nije cijeli broj, zaokružuje se na cijeli broj od 0,5 na više, a ispod 0,5 na niže.

Članak 42.

Ukupni broj zastupnika izabran od birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj u posebnoj izbornoj jedinici utvrđen prema članku 41. ovoga Zakona dijeli se između lista kandidiranih u toj izbornoj jedinici prema odredbama članka 37. do 39. ovoga Zakona.

Članak 43.

Pripadnici nacionalnih manjina iz članka 16. ovoga Zakona biraju zastupnike u Sabor pojedinačnim izborom tako da je za zastupnika izabran kandidat koji je dobio najveći broj glasova birača koji su glasovali. Ako dva ili više kandidata dobiju isti broj glasova, izbori se ponavljaju.

IX TIJELA ZA PROVEDBU IZBORA U SABOR

Članak 44.

Tijela za provedbu izbora zastupnika u Sabor su:

Državno izborno povjerenstvo, izborna povjerenstva izbornih jedinica, općinska i gradska izborna povjerenstva i birački odbori.

DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO

Članak 45.

Državno izborno povjerenstvo je stalno, neovisno i stručno državno tijelo koje obavlja poslove iz svoje nadležnosti u skladu s posebnim Zakonom, te zakonima koji uređuju izbor zastupnika u Hrvatski sabor, izbor predsjednika Republike Hrvatske, izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbor župana, gradonačelnika Grada Zagreba, gradonačelnika i općinskih načelnika, izbor članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama, te provedbu državnog, lokalnog i savjetodavnog referenduma.

Članak 46.

Državno izborno povjerenstvo:

1. brine o zakonitij pripremi i provedbi izbora za zastupnike Sabora,
2. imenuje članove izbornih povjerenstava izbornih jedinica,
3. utvrđuje obvezatne upute za rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora,
4. određuje biračka mjesta i imenuje biračke odbore u hrvatskim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske,
5. propisuje obrasce u postupku pripreme i provedbe izbora,
6. nadzire rad izbornih povjerenstava izbornih jedinica,
7. na temelju pravovaljanih prijedloga objavljuje liste izbornih jedinica, te sastavlja zbirne liste izbornih jedinica,
8. nadzire pravilnost izborne promidžbe,
9. objavljuje rezultate izbora za zastupnike u Sabor,
10. osigurava stalnu službu sa zadaćom mjerodavnog i stručnog informiranja birača i davanja odgovora vezanih uz provedbu glasovanja i izbora,
11. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom.

Članak 47.

Obvezatne upute za rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora koje utvrdi Državno izborno povjerenstvo objavljuju se u »Narodnim novinama«, na Hrvatskoj radioteleviziji i u svim dnevnim novinama u Republici Hrvatskoj.

IZBORNO POVJERENSTVO IZBORNE JEDINICE

Članak 48.

Izborno povjerenstvo izborne jedinice ima stalni i prošireni sastav.

Stalni sastav izbornog povjerenstva izborne jedinice čine predsjednik, zamjenik predsjednika i tri člana.

Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove stalnog sastava izbornog povjerenstva izborne jedinice imenuje Državno izborno povjerenstvo iz reda sudaca i istaknutih pravnika i politologa.

Članak 49.

Prošireni sastav izbornog povjerenstva izborne jedinice određuje se po prihvaćanju, utvrđivanju i objavi stranačkih lista.

Članovi proširenog sastava izbornog povjerenstva izborne jedinice imaju sva prava i dužnosti stalnih članova izbornog povjerenstva izborne jedinice.

Članak 50.

Prošireni sastav izbornog povjerenstva izborne jedinice čine po dva predstavnika većinske političke stranke, odnosno koalicije i dva dogovorno predložena predstavnika oporbenih političkih stranaka, odnosno koalicija sukladno stranačkom sastavu Sabora.

Ukoliko se ne postigne dogovor o dva predstavnika političkih stranaka koje se prema stranačkom sastavu Sabora smatraju oporbenima, izbor dva člana proširenog sastava obavit će se kockom pred Državnim izbornim povjerenstvom i to između kandidata i zamjenika.

Članak 51.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice:

1. brine se za zakonitu provedbu izbora na biračkim mjestima na svom području,
2. određuje biračka mjesta na prijedlog općinskih i gradskih izbornih povjerenstava,
3. imenuje općinska i gradska izborna povjerenstva,
4. imenuje i raspušta biračke odbore,
5. prema obvezatnim uputama Državnoga izbornog povjerenstva obavlja sve tehničke pripreme za obavljanje izbora na svom području,
6. prikuplja i zbraja rezultate glasovanja na biračkim mjestima na svom području od općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i dostavlja ih Državnom izbornom povjerenstvu,
7. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom.

Članak 52.

Odredbe članka 53. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na izborna povjerenstva izbornih jedinica u kojima se biraju zastupnici pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

OPĆINSKA I GRADSKA IZBORNA POVJERENSTVA

Članak 53.

Općinska i gradska izborna povjerenstva imenuje izorno povjerenstvo izborne jedinice.

Na sastav i izbor općinskih i gradskih izbornih povjerenstava primjenjuju se ista pravila kao i za sastav i izbor izbornog povjerenstva izborne jedinice.

Članak 54.

Općinska i gradska izborna povjerenstva:

- predlažu izbornom povjerenstvu izbornih jedinica utvrđivanje biračkih mjesta na području općine, odnosno grada,
- predlažu imenovanje biračkih odbora na području općine, odnosno grada,
- predlažu raspuštanje biračkih odbora u slučajevima predviđenima ovim Zakonom,
- prikupljaju podatke o izborima i prosljeđuju ih izbornom povjerenstvu izborne jedinice,
- rješavaju u prvostupanjskom postupku prigovore o izbornim nepravilnostima,
- obavljaju i druge poslove koje na njih iz svoga djelokruga prenese izorno povjerenstvo

izborne jedinice.

BIRAČKI ODBORI

Članak 55.

Birački odbori izravno provode glasovanje birača na biračkim mjestima, te osiguravaju pravilnost i tajnost glasovanja.

Birački odbor ima sedam članova, a čine ga tri nestranačke osobe: predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član, zatim dva člana koje određuje većinska politička stranka ili koalicija, te dva člana oporbene političke stranke ili koalicije sukladno stranačkom sastavu Sabora.

Političke stranke dužne su odrediti članove pojedinih biračkih odbora i dostaviti njihova imena nadležnim izbornim povjerenstvima najkasnije 8 dana prije dana na koji se održavaju izbori za zastupnike. Ne odrede li ih, odnosno ne dostave li njihova imena nadležnim izbornim povjerenstvima, ova izborna povjerenstva samostalno će odrediti članove biračkih odbora.

Biračke odbore za sva biračka mjesta, sukladno odredbama stavka 3. i 4. ovoga članka, imenuju izborna povjerenstva nadležna prema odredbama ovoga Zakona, najkasnije pet dana prije dana održavanja izbora.

X PROVEDBA IZBORA

Članak 56.

Najkasnije petnaest dana prije dana održavanja izbora, državno izborna povjerenstva objavit će biračka mjesta u inozemstvu, a izborna povjerenstva izborne jedinice za područje Republike Hrvatske, s naznakom koji će birači glasovati na pojedinom mjestu.

Članak 57.

Ministar obrane odredit će biračka mjesta za glasovanje birača na službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Ministar pomorstva, prometa i veza odredit će biračka mjesta za glasovanje birača koji se kao članovi posade pomorskih i riječkih brodova pod hrvatskom zastavom na dan izbora zateknu izvan granica Republike Hrvatske.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa odredit će biračka mjesta za glasovanje birača lišenih slobode.

Članak 58.

Pri određivanju biračkih mjesta mora se voditi računa o broju birača koji će na njima glasovati, te dostupnosti i prostornoj udaljenosti biračkog mjesta.

Broj birača koji će glasovati na jednom biračkom mjestu odredit će se na način da se glasovanje bez poteškoća može odvijati u vremenu određenom za glasovanje.

Za svako biračko mjesto određuje se posebna prostorija za glasovanje koja se mora opremiti i urediti na način koji će osigurati tajnost glasovanja.

Svako biračko mjesto ima redni broj.

Članak 59.

Najkasnije deset dana prije dana održavanja izbora nadležno tijelo dostavit će svakom biraču izvadak iz popisa birača koji se odnosi na njega.

XI GLASOVANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA

Članak 60

Glasovanje se obavlja osobno, glasačkim listićima.

Nitko ne može glasovati u ime druge osobe.

Glasački se listić tiska u tiskari koju odredi i izravno nadzire Državno izborno povjerenstvo.

Svaki glasački listić mora imati otisnut serijski broj.

Članak 61.

Glasački listić na kojem se glasuje za jednu od lista ili jednog kandidata na izabranoj listi sadrži:

1. naziv i logo svake liste,
2. redoslijed kandidata navedenih imenom i prezimenom na svakoj od predloženih lista,
3. serijski broj.

Na glasačkom listiću stranačke se liste navode onim redom kojim su navedene na zbirnoj listi dotičnih lista. Ispred naziva liste stavlja se prazni kvadratić, a ispred imena i prezimena kandidata na pojedinim listama redni brojevi.

Članak 62.

Glasuje se samo za liste odnosno kandidate navedene na glasačkom listiću.

Glasački listić popunjava se tako da se označi prazni kvadratić ispred naziva jedne liste ili zaokružni redni broj jednog kandidata na pojedinoj listi.

Članak 63.

Glasački listić na kojem se glasuje u izbornoj jedinici u kojoj se bira zastupnik nacionalne manjine i njegov zamjenik sadrži:

1. ime i prezime kandidata i njegovog zamjenika,
2. puni i skraćeni naziv političke stranke, odnosno stranaka ili stranačke koalicije koja je predložila kandidata. Ukoliko je kandidat predložen od skupine birača u skladu s odredbama ovoga Zakona, uz njegovo se ime i prezime navodi i naznaka »neovisni kandidat«,
3. serijski broj.

Na glasačkom listiću navode se kandidati onim redom kojim su navedeni na listi kandidata za izbor zastupnika nacionalnih manjina. Ispred imena i prezimena svakog kandidata stavlja se redni broj.

Glasuje se samo za kandidate za izbor zastupnika nacionalnih manjina navedene na glasačkom listiću i to zaokruživanjem rednog broja ispred imena kandidata.

Članak 64.

Važeći glasački listić jest onaj iz kojega se na siguran i nedvojbena način može utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu ili kandidata birač glasovao.

Članak 65.

Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić,
2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu, odnosno kandidata, glasovao,
3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više lista, odnosno kandidate s dvije ili više lista.

Članak 66.

Glasovanje traje neprekidno od sedam do devetnaest sati.

U diplomatsko-konzularnim predstavništvima glasovanje traje dva dana s time da završava na dan kada završava glasovanje u Republici Hrvatskoj.

Birališta se zatvaraju u devetnaest sati, ali će se biračima koji su se zatekli na biralištu omogućiti glasovanje.

Na biračkom mjestu moraju neprekidno biti nazočna najmanje četiri člana biračkog odbora tj. većina članovca biračkih odbora.

Članak 67.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja birališta.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira, te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije koja je na biračkom mjestu dužna postupati po njegovim uputama, a u okviru zakonskih ovlasti.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biralište naoružan.

Članak 68.

Predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlašteni član dužan je za svakog birača koji pristupi glasovanju provjeriti je li upisan u popis birača.

Ako birač nije upisan u popis birača predsjednik biračkog odbora mu neće dozvoliti glasovanje, osim ako birač svoje biračko pravo na tom biračkom mjestu ne dokaže potvrdom nadležnog državnog tijela.

Članak 69.

Birač koji zbog kakve tjelesne mane ili zbog toga što je nepismen ne bi mogao samostalno glasovati, može doći na biračko mjesto s drugom osobom koja je pismena i koja će po njegovoj ovlasti i uputi zaokružiti redni broj ispred naziva liste, odnosno ispred imena kandidata za koje birač glasuje.

Birač koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto obavijestit će o tome birački odbor. Predsjednik biračkog odbora određuje najmanje dva člana biračkog odbora ili zamjenika koji će birača posjetiti u mjestu gdje se nalazi i omogućiti mu glasovanje, vodeći pri tome računa o tajnosti glasovanja.

Predsjednik biračkog odbora dužan je glasovanje birača s tjelesnom manom, nepismenih birača, kao i glasovanje izvan biračkog mjesta po prethodnoj obavijesti birača, poimenično

navesti u zapisniku o radu biračkog odbora.

Članak 70.

Po završenom glasovanju birački će odbor najprije prebrojati neupotrijebljene glasačke listiće i staviti ih u poseban omot koji će zapečatiti.

Potom birački odbor na temelju zapisnika utvrđuje ukupan broj birača koji su glasovali, prema popisu birača, odnosno prema izvratku iz popisa birača.

Nakon što broj birača koji su glasovali bude utvrđen, odbor pristupa otvaranju glasačke kutije i prebrojavanju glasova.

Članak 71.

Ako se prilikom prebrojavanja glasova na biračkom mjestu utvrdi da je broj glasova prema popisu birača veći od broja glasova po biračkim listićima, vrijedi rezultat glasovanja po glasačkim listićima.

Ako se prilikom prebrojavanja glasova na biračkom mjestu utvrdi da je glasovao manji broj birača od broja glasova u glasačkoj kutiji, birački odbor će odmah prekinuti rad i uz izvješće dostaviti materijale općinskom, odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

Općinsko ili gradsko izorno povjerenstvo odmah će o tome izvijestiti izorno povjerenstvo izborne jedinice koje će poništiti glasovanje na tom biračkom mjestu, raspustiti birački odbor, te imenovati novi i odrediti ponavljanje glasovanja na tom biračkom mjestu u roku od 8 dana.

Članak 72.

Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu zabilježit će:

- broj birača prema izvratku iz popisa birača,
- koliko je birača glasovalo po izvratku iz popisa birača, a koliko na temelju potvrde nadležnog državnog tijela i koliko ukupno,
- koliko je glasova dobila svaka lista, odnosno pojedini kandidati na listama, te kandidati za izbor zastupnika nacionalnih manjina,
- koliko je glasačkih listića proglašeno nevažećim.

U zapisnik o radu biračkog odbora unose se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.

Pisane primjedbe na zapisnik ovlašten je dati svaki član biračkog odbora.

Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora.

Svaki član biračkog odbora ima pravo na preslik ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora, kojeg potpisuju svi članovi biračkog odbora.

Članak 73.

Birački odbor dostavlja zapisnik o svom radu s ostalim izbornim materijalom općinskom ili gradskom izbornom povjerenstvu, najkasnije u roku od 12 sati od zatvaranja birališta.

Birački odbor u hrvatskom diplomatsko-konzularnom predstavništvu dostavlja zapisnik o svom radu s ostalim izbornim materijalom izravno Državnom izbornom povjerenstvu u roku od 48 sati od zatvaranja birališta.

Članak 74.

O svom radu općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo vodi zapisnik u koji se unose slijedeći podaci:

1. broj birača upisanih u izvadak iz popisa birača na svom području,
2. broj birača koji su glasovali i broj glasačkih listića koji su proglašeni nevažećim,
3. broj glasova koje je dobila svaka lista.

Općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavlja zapisnik o svom radu s ostalim izbornim materijalom izbornom povjerenstvu izborne jedinice, najkasnije u roku od 18 sati od zatvaranja birališta.

Članak 75.

O svom radu izborno povjerenstvo izborne jedinice vodi zapisnik u koji se unose slijedeći podaci:

1. broj birača upisanih u izvadak iz popisa birača na svom području,
2. broj birača koji su glasovali i broj glasačkih listića koji su proglašeni nevažećim,
3. broj glasova koje je dobila svaka lista, te imena i prezimena kandidata sa svake liste koji su izabrani za zastupnike.

Svaki član izbornog povjerenstva izborne jedinice može staviti pisane primjedbe na zapisnik. Zapisnik potpisuju svi članovi izbornog povjerenstva izborne jedinice.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice zbrojit će rezultate glasovanja na biračkim mjestima na svom području najkasnije u roku od 24 sata od sata zatvaranja birališta.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice dostavit će izborne rezultate na svom području Državnom izbornom povjerenstvu zajedno sa zapisnikom o svom radu na način i u roku koji im ono odredi.

Članak 76.

Rezultate izbora za zastupnike Sabora utvrđuje Državno izborno povjerenstvo.

Članak 77.

Kad Državno izborno povjerenstvo utvrdi rezultate glasovanja za zastupnike bez odlaganja će objaviti:

1. broj birača upisanih u popise birača, broj birača koji su glasovali u svakoj izornoj jedinici, koliko glasova je dobila pojedina lista u izornoj jedinici, koliko su glasova dobili pojedini kandidati i koliko je bilo nevažećih glasačkih listića,
2. broj zastupničkih mjesta koje je dobila svaka lista, te imena i prezimena kandidata koji su izabrani za zastupnike,
3. ime i prezime kandidata i njihovih zamjenika koji su izabrani u svakoj izornoj jedinici u kojoj se bira zastupnik nacionalnih manjina i njegov zamjenik.

Članak 78.

Tijekom trajanja glasovanja Državno izborno povjerenstvo može objavljivati privremene podatke o broju birača izašlih na izbore.

Članak 79.

Državno izborno povjerenstvo nakon zatvaranja birališta može objavljivati privremene i neslužbene rezultate izbora prema svome nađenju.

Službeni rezultati objavit će se nakon što se iscrpe sva pravna sredstva u zaštiti biračkog prava ili proteknu rokovi za njihovo podnošenje.

XII GLASOVANJE POŠTOM

Članak 80.

Pravo na glasovanje poštom ostvaruju svi birači koji izborno povjerenstvo grada ili općine preko Ureda za opću upravu grada ili općine u kojoj imaju prebivalište (birači bez mjesta prebivališta u Republici Hrvatskoj obavještavaju nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo), pravodobno obavijeste o nemogućnosti glasovanja na dan izbora na matičnom biračkom mjestu zbog nenazočnosti u mjestu prebivališta, neovisno je li riječ o boravku u tuzemstvu ili inozemstvu.

Birači koji se prijavljuju za glasovanje poštom mogu to učiniti najranije 28, a najkasnije 14 dana prije održavanja izbora, s tim da njihov glasački listić da bi bio pravovaljan na adresu izbornog povjerenstva grada ili općine mora stići do trenutka zatvaranja birališta, odnosno poštanski žig poslane omotnice mora nositi najkasnije datum održavanja izbora.

Izborna tijela moraju odgovoriti na zahtjev birača koji se prijavljuje za glasovanje poštom u roku od 48 sati od podnošenja zahtjeva tj. poslati mu glasački listić.

Nakon što uredi za opću upravu dostave podatke o tim biračima nadležnim izbornim povjerenstvima, birač od strane izbornog povjerenstva grada ili općine osobno ili na adresu prebivališta dobiva glasački listić s omotnicom bez obveze frankiranja te ovjerenu potvrdu od strane izbornog povjerenstva izborne jedinice, sukladno zakonskim rokovima. Birač zatim glasački listić i potvrdu u već pripremljenoj omotnici šalje (ili dostavlja) na adresu izbornog povjerenstva grada ili općine. Navedeni materijali (glasački listić i omotnica) zaštićeni su vodenim žigom i imaju status preporučenih pošiljki.

Pravodobno prispjeli glasački listići birača koji glasuju poštom otvaraju se u izbornim jedinicama gradova i općina nakon zatvaranja birališta na dan izbora i pribrajaju ostalim glasačkim listićima. Vrijeme prispjeća listića koji ne stignu na dan izbora ograničava se na 96 sati od zatvaranja birališta.

XIII TROŠKOVI ZA PROVEDBU IZBORA

Članak 81.

Sredstva za pokriće troškova izbora osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske, a njima raspolaže Državno izborno povjerenstvo.

Državno izborno povjerenstvo određuje način korištenja sredstava, provodi nadzor nad njihovim utroškom, te dodjeljuje odgovarajuća sredstva izbornim povjerenstvima u izbornim jedinicama.

Državno izborno povjerenstvo objavit će u sredstvima javnog priopćavanja cjelovito

izvješće o visini troškova izbora i načinu njihova korištenja u roku od 30 dana od dana objave službenih rezultata izbora.

XIV ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA

Članak 82.

Ustavnost i zakonitost izbora nadzire Ustavni sud Republike Hrvatske.

Ustavni sud Republike Hrvatske rješava i izborne sporove koji nisu u djelokrugu sudova, odlučujući u povodu žalbe na rješenje Državnog izbornog povjerenstva.

Članak 83.

Prigovor zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja ili u postupku izbora može podnijeti svaka politička stranka, nositelji neovisne liste, kandidati za zastupnike u Sabor i najmanje 100 birača ili najmanje 5% birača izborne jedinice u kojoj se provode izbori.

Ukoliko je listu izborne jedinice, ili kandidata za zastupnika nacionalne manjine predložilo više političkih stranaka prigovor će se smatrati pravovaljanim i kad ga je podnijela samo jedna politička stranka.

Članak 84.

Prigovor zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja i u postupku izbora za zastupnike podnosi se općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu kao prvostupanjskom tijelu u roku od 48 sati računajući od isteka dana kad je izvršena radnja na koju je stavljen prigovor.

Općinsko odnosno gradsko izborno povjerenstvo dužno je donijeti rješenje o prigovoru u roku od 48 sati od dana kada je dostavljen prigovor, odnosno od dana kada su dostavljeni izborni materijali na koje se prigovor odnosi.

Žalbe na rješenja općinskih odnosno gradskih izbornih povjerenstava podnose se Državnom izbornom povjerenstvu kao drugostupanjskom tijelu u roku od 48 sati računajući od isteka dana kada je primljeno pobijano rješenje.

Članak 85.

Ako Državno izborno povjerenstvo, rješavajući o žalbi utvrdi da je bilo nepravilnosti koje su bitno utjecale ili su mogle utjecati na rezultate izbora, poništiti će radnje i odrediti da se u određenom roku, koji mora omogućiti da se izbori održe na dan kada su raspisani, te radnje ponove.

Ako ne postoji mogućnost ponavljanja poništenih radnji ili ako se nepravilnosti odnose na postupak glasovanja, a bitno su utjecale, odnosno mogle utjecati na rezultat izbora, Državno izborno povjerenstvo poništiti će izbor i odrediti rok u kojem će se izbor ponoviti.

Članak 86.

Protiv rješenja Državnoga izbornog povjerenstva podnositelj prigovora ima pravo podnijeti žalbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Žalba se podnosi Ustavnom sudu Republike Hrvatske putem Državnoga izbornog povjerenstva, u roku od 48 sati računajući od isteka dana kada je primljeno pobijano rješenje.

Ustavni sud Republike Hrvatske dužan je donijeti odluku o žalbi u roku od 48 sati od dana njezina primitka.

Članak 87.

Podnijeti prigovor, odnosno žalba u postupku zaštite izbornog prava ne odgađaju obavljanje izbornih radnji koje su propisane ovim Zakonom.

Članak 88.

Na podneske i rješenja u postupku po odredbama ovoga Zakona ne plaćaju se upravne pristojbe.

XV ETIČKO POVJERENSTVO

Članak 89.

Etičko je povjerenstvo nadstranačko tijelo općepriznatoga javnog ugleda koje priopćenjima i upozorenjima djeluje na promicanje i ostvarivanje etičkih i demokratskih načela u izborima.

Etičko povjerenstvo nadzire provedbu izborne promidžbe tijekom izbora i ocjenjuje ponašanje sudionika izbora tijekom izborne promidžbe i izborne šutnje.

Etičko povjerenstvo upozorava na eventualno iskrivljavanje, prikrivanje, krivotvorenje, pogrešno predstavljanje i cenzuru, uključujući namjerno izostavljanje informacija od strane sudionike izbora, a koje bi utjecalo na način na koji će javnost shvatiti neku temu ili događaj.

Članak 90.

Etičko povjerenstvo ima predsjednika i šest članova od kojih po tri člana predlažu većinska i oporbene političke stranke, sukladno stranačkom sastavu Sabora.

Članove Povjerenstva, na temelju prijedloga parlamentarnih političkih stranaka, imenuje Ustavni sud Republike Hrvatske iz reda istaknutih javnih osoba koje nisu kandidati na izborima i nisu članovi niti jedne političke stranke.

Članak 91.

Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti po položaju je predsjednik Etičkog povjerenstva.

Članak 92.

Nakon objave odluke o raspisivanju izbora, a prije početka izborne promidžbe, Etičko povjerenstvo donijet će i objaviti Izborni etički kodeks koji čine sustav pravila o ponašanju pojedinaca i političkih stranaka u izbornoj promidžbi i izbornom postupku. Prije donošenja Izbornoga etičkog kodeksa Etičko povjerenstvo zatražit će mišljenje parlamentarnih političkih stranaka.

U slučaju povrede pravila o ponašanju pojedinaca i političkih stranaka u izbornoj promidžbi i izbornom postupku, Etičko povjerenstvo je ovlašteno pokrenuti postupak kod nadležnog tijela.

XVI PROMATRANJE IZBORA OD NEVLADINIH UDRUGA I STRANIH PROMATRAČA

Članak 93.

Nevladine udruge imaju pravo pratiti izborni postupak, a napose promatrati provedbu izbora te rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora na svim razinama.

Zainteresirane udruge iz stavka 1. ovoga članka dužne su u roku od osam dana, od dana raspisivanja izbora, zatražiti od Državnoga izbornog povjerenstva dozvolu za promatranje rada izbornih povjerenstava i biračkih odbora.

Državno izborni povjerenstvo dozvolit će promatranje izbornog postupka svim udrugama koje su registrirane kao udruge koje djeluju na području nezavisnog promatranja izbornih postupaka i /ili promicanja ljudskih i građanskih prava.

Na temelju dostavljenog rješenja iz stavka 3. ovoga članka ovlaštene nevladine udruge dužne su najkasnije osam dana prije održavanja izbora Državnom izbornom povjerenstvu dostaviti popis imena svojih ovlaštenih promatrača. Državno izborni povjerenstvo pripremit će službene iskaznice za svakoga ovlaštenog promatrača i dostaviti ih u sjedište nevladinih udruga najkasnije tri dana prije održavanja izbora.

Predocjenjem rješenja Državnog izbornog povjerenstva i odluke ovlaštene nevladine udruge o imenovanju promatrača iz stavka 4. ovoga članka, ovlaštenu promatrač dobiva zapisnik o radu biračkog odbora te pravo uvida u cjelokupni izborni materijal i promatranja cjelokupnoga izbornog postupka.

Državno izborni povjerenstvo donijet će, sukladno odredbi stavka 1. ovog članka, u roku od osam dana od dana raspisivanja izbora, pravila u kojima će pobliže urediti prava i dužnosti promatrača nevladinih udruga u promatranju izbornog postupka.

Članak 94.

Strani promatrači imaju pravo pratiti izborni postupak, a napose promatrati provedbu izbora te rad izbornih povjerenstava na svim razinama i biračkih odbora.

Državno izborni povjerenstvo izdavanjem iskaznice stranom promatraču utvrđuje status promatrača.

Strani promatrač dužan je izbornom tijelu čiji rad namjerava promatrati predložiti iskaznicu koju mu je izdalo Državno izborni povjerenstvo. Za cijelo vrijeme promatranja promatrač je dužan nositi iskaznicu vidljivo istaknutu.

Strani promatrači imaju pravo pratiti provođenje izbora tijekom čitavog izbornog postupka, a napose rad izbornih povjerenstava na svim razinama te rad biračkih odbora.

Izborna tijela dužna su stranim promatračima omogućiti promatranje svog rada.

Strani promatrač ima pravo uvida u cjelokupni izborni materijal.

Strani promatrač smije biti nazočan radu nadležnog izbornog povjerenstva za vrijeme održavanja sjednica.

Strani promatrač ima pravo upozoravati na uočene nepravilnosti.

Strani promatrač koji prati rad biračkog odbora ima pravo biti nazočan radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegovog otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Strani promatrač smije dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Strani promatrač ne smije ometati rad izbornog tijela.

Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti stranog promatrača koji ometa rad izbornog tijela. Ako strani promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik izbornog tijela ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

Strani promatrač ne smije odgovarati na eventualne upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan je uputiti ga predsjedniku ili članu biračkog odbora.

Strani promatrač ne smije tonski ili video snimati rad izbornog tijela. Također, ne smije nositi oznake političkih stranaka odnosno udruga nacionalnih manjina, oznake ili fotografije kandidata ili na bilo koji drugi način utjecati na birače.

XVII PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 95.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor («Narodne novine», broj 116/99, 109/00, 53/03 i 69/05- pročišćeni tekst).

Članak 96.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana objave u «Narodnim novinama», a primjenjuje se od prvih slijedećih izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz Glavu I OPĆE ODREDBE (članci 1.-8.)

Ovim se odredbama uređuje sadržaj predloženog Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (u nastavku teksta: predloženi Zakon), odnosno mandat zastupnika, te se jamči sloboda opredjeljenja birača i tajnost njihova glasovanja, kao jednom od temeljnih Ustavnih načela.

Zastupnici se u Hrvatski sabor (u nastavku teksta: Sabor), biraju na temelju općeg i jednakog biračkog prava svih punoljetnih hrvatskih državljana.

Izbore za zastupnike raspisuje predsjednik države, koji i saziva Sabor na prvo zasjedanje. Kao dan provedbe izbora propisana je – nedjelja. Naime, nedjelja je za većinu hrvatskih državljana neradni dan, stoga smo predloženom odredbom stavka 3. članka 5. to jasno i popisali.

U Republici Hrvatskoj izbori se provode na biračkim mjestima na njezinom području i u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske.

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj glasuju na biračkim mjestima (članak 7. stavak 1.) na području Republike Hrvatske određenima prema njihovom prebivalištu.

Ujedno se daljnjim odredbama članka 7. propisuje glasovanje birača koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan održavanja izbora se zateknu na službi u Oružanim snagama, odnosno birača koji se kao članovi posade pomorskih i riječnih brodova pod hrvatskom zastavom zateknu izvan njezinih granica, te birača lišenih slobode .

Oni pak birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan izbora se zateknu izvan njezinih granica glasuju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima republike Hrvatske za zastupnike izborne jedinice prema svom prebivalištu na području Republike Hrvatske.

Stavkom 4. članka 7. uvodi se novina – glasovanje poštom, a razrada istoga instituta slijedi u glavi XII, odredbi članaka 80. predloženog Zakona.

Uz Glavu II NESPOJIVOST DUŽNOSTI, MIROVANJE I PRESTANAK ZASTUPNIČKOG MANDATA, TE ZAMJENJIVANJE ZASTUPNIKA (članci 9.-15.)

Člankom 9. propisano je koje su to dužnosti koje su inkompatibilne sa zastupničkom. Naime, rečenom odredbom proširena je nespojivost zastupničke dužnosti na sve obnašatelje izvršne i predstavničke vlasti na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini, dakle ne odnosi se samo na gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika grada Zagreba, kako je to propisivao u važeći Zakon.

Slučajevi kada zastupniku prestaje mandat, prije isteka vremena na koje je izabran normirani su člankom 10 predloženog Zakona.

Zastupnika čiji je mandat prestao, te zastupnika kod kojega je nastupila nespojivost istodobnog obnašanja dužnosti ili mirovanje mandata, zamjenjuje zamjenik zastupnika.

Zamjenik zastupnika, sukladno stavku 2. članka 11. počinje obnašati zastupničku dužnost nakon što Sabor utvrdi nastup zakonskih pretpostavki za primjenu instituta zamjenjivanja. Zastupnika izabranog na listi u izbornoj jedinici zamjenjuje neizabrani kandidat s iste liste s koje je izabran i zastupnik tj. prvi slijedeći kandidat s iste liste prema uspjehu na izborima. Što se pak tiče zamjenika izabranog u izbornoj jedinici za izbor zastupnika nacionalnih manjina, zadržano je postojeće zakonsko rješenje, odnosno zamjenjuje ga zamjenik izabran u istoj izbornoj jedinici.

Člankom 13. predloženog Zakona uređuje situaciju kada zastupnik prestane obnašati nespojivu dužnost, pa je tako propisano da zastupnik nastavlja obnašanje zastupničke dužnosti na temelju prestanka mirovanja mandata u Saboru, podnošenjem zahtjeva predsjedniku Sabora u roku od 8 dana od prestanka obnašanja nespojive dužnosti. Mirovanje prestaje osmog dana od dana podnošenja zahtjeva.

Zastupnik može tražiti jedanput u tijeku trajanja zastupničkog mandata nastavljanje obnašanja zastupničke dužnosti, sukladno stavku 2. članka 13. predloženog Zakona.

Članak 14. uređuje institut mirovanja zastupničkog mandata. Mirovanje ne može trajati manje od šest mjeseci i prestaje osmog dana od dana kada je zastupnik koji je stavio mandat u mirovanje podnio predsjedniku Sabora pisanu izjavu o ponovnom obnašanju zastupničke dužnosti.

Za vrijeme trajanja mirovanja zastupnika zamjenjuje zamjenik.

Uz Glavu III PRAVO PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ NA ZASTUPLJENOST U HRVATSKOM SABORU (članci 15.-19.)

Slijedom odredbi članka 15. Ustava Republike Hrvatske, u Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina. Sukladno navedenom Ustavnom jamstvu pripadnicima nacionalnih manjina jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija. Pored navedenih prava, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155702), u odredbi članka 19. stavak 1. propisano je: „Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina prava na zastupljenost u Hrvatskom saboru“, dok stavkom 1. članka 20. Ustavnog zakona, Republika Hrvatska jamči pripadnicima nacionalnih manjina i pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne samouprave i predstavničkim tijelima jedinica područne (regionalne) samouprave.

Stoga je predloženi Zakon u stavku 2. članka 15., a slijedom stavka 3. članka 15. Ustava Republike Hrvatske, koji glasi: „Zakonom se može, pored općeg biračkog prava, pripadnicima nacionalnih manjina osigurati posebno pravo da biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor.“, predvidio da pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, pored općeg biračkog prava imaju pravo birati i osam zastupnika u Sabor koji se biraju u posebnoj izbornoj jedinici koje čini područje Republike Hrvatske.

Člankom 16. predloženog Zakona propisano je koliki broj zastupnika, pripadnika određene nacionalne/ih manjina, biraju pripadnici nacionalnih manjina, s tim da pripadnici nacionalnih manjina (i to: srpske, mađarske i talijanske), uz kandidata za zastupnika predlažu i kandidata za njegova zamjenika koji se bira zajedno s njim, za razliku od pripadnika ostalih nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj koji predlažu samo kandidata za zastupnika, a njegovim

zamjenikom postaje zastupnički kandidat koji je iza izabranog zastupnika dobio najviše glasova.

Pravo predlagati kandidate za zastupnike nacionalnih manjina i njihovih zamjenika i nadalje imaju: političke stranke, birači i udruge nacionalnih manjina, s tim da je za pravovaljanost kandidature, sukladno stavku 2. članka 17. potrebno prikupiti 100 potpisa birača.

Uz Glavu IV KANDIDIRANJE (članci 19. – 25.)

Što se tiče kandidiranja, pravo predlaganja stranačkih lista za izbor zastupnika u Sabor imaju sve političke stranke. Listu za izbor zastupnika u Sabor može samostalno predložiti jedna politička stranka, te koalicijska lista, a stavkom 4. članka 19. predvidjelo se da kandidacijske liste mogu predložiti i birači.

Člankom 20. uvodi se odredba o obvezi prikupljanja najmanje 0.5 % potpisa birača koji imaju prebivalište u toj izbornoj jedinici za predloženu listu kako bi prijedlog liste, i to neovisno o predlagatelju (politička stranka, koalicija političkih stranaka, birači), bio pravovaljan. Također, zahtijeva se i verifikacija najmanje 5% prikupljenih potpisa od strane Državnog izbornog povjerenstva.

Nadalje, u članku 21. stavku 2. predlaže se da u prijedlogu liste izborne jedinice za izbor zastupnika u Sabor obvezatno navodi naziv liste, a kandidati moraju biti na listi poredani od rednog broja 1 do zaključno onog rednog broja koliko se zastupnika bira u izbornoj jedinici. Također stavkom 4. predlaže se da ukoliko je listu predložila skupina birača njezin je naziv „neovisna lista“ uz mogućnost odgovarajućeg dodatka u nazivu, a poradi lakšeg prepoznavanja od strane birača, npr neovisna lista « Za jedinstvenu Hrvatsku».

Važna novina jest da je nositelj liste ujedno i prvi kandidat na listi.

Člankom 23. propisuje se mogućnost odustanka jednog ili više kandidata s liste, s tim da se stavkom 3. dopušta odustanak najkasnije 48 sati prije tiskanja glasačkih listića za biračka mjesta, a stavkom 4. predlaže se da kandidat svoj odustanak potvrdi pisanim očitovanjem ovjerenim od javnog bilježnika.

Člankom 24. propisuje se odgovarajuća primjena instituta odustanka i na kandidate za zastupnike u Sabor u izbornim jedinicama gdje se biraju zastupnici nacionalnih manjina.

Također se predloženim Zakonom precizira rok od najkasnije 48 sati prije tiskanja glasačkih listića za biračka mjesta, u slučaju (članak 25.) ako neki od kandidata na listama za izbor zastupnika u Sabor, odnosno kandidat ili zamjenik u izbornim jedinicama gdje se biraju zastupnici nacionalnih manjina umre u vremenu od dana objave liste kandidata, politička stranka, odnosno stranke ili udruge nacionalnih manjina koje su kandidirale dotičnog zastupnika mogu umjesto njega predložiti novog kandidata, odnosno zamjenika, bez posebnih uvjeta za valjanost kandidature propisanih ovim zakonom.

Uz Glavu V IZBORNA PROMIDŽBA I MEDIJSKO PRAĆENJE IZBORA (članci 26. - 28.)

Člankom 26. precizira se da izborna promidžba završava na dan održavanja izbora (stavak 1.), a na dan održavanja izbora do zatvaranja birališta (stavak 2.) zabranjuje se svaka izborna promidžba, objavljivanje procjena izbornih rezultata, kao i objavljivanje prethodnih, neslužbenih rezultata izbora, objavljivanja fotografija itd.

Člankom 27. naglašava se da u vrijeme izborne promidžbe svi sudionici izbora (političke stranke, koalicije političkih stranaka, neovisne liste odnosno njihovi kandidati) imaju pod jednakim uvjetima pravo na iznošenje i obrazlaganje svojih izbornih programa te na izbornu promidžbu.

Članak 28. propisuje ovlast Saboru na donošenje Pravila o postupanju Hrvatske radio-televizije tijekom izborne promidžbe. Na taj način nastoje se izjednačiti svi sudionici izbora koji su istakli liste. Treba naglasiti da ostala sredstva javnog priopćavanja u Republici Hrvatskoj (osim HRT-a) nisu obvezatna postupati po ovim pravilima, ali su dužna u svom djelovanju omogućiti ostvarivanje prava svih sudionika izbora koji su predložili kandidatske liste da pod jednakim uvjetima tijekom izborne promidžbe iznose i obrazlažu svoje izborne programe.

Uz Glavu VI TROŠKOVI IZBORNE PROMIDŽBE I PRAVO NA NAKNADU (članci 29.-35.)

Članak 29. precizira da pravo na naknadu troškova izborne promidžbe ostvaruju sve političke stranke koje su istakle liste u najmanje jednoj izbornoj jedinici za izbor zastupnika u Sabor, zatim kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina koji se biraju u posebnim izbornim jedinicama te nositelji neovisnih lista.

Nadalje, članak 30. konkretizira da parlamentarne političke stranke koje su imale zastupnike u Saboru na dan 31. prosinca 2005., koje sudjeluju na izborima, imaju pravo na naknadu troškova izborne promidžbe u jednogodišnjem iznosu određenom za 2003. godinu prema Zakonu o političkim strankama (»Narodne novine«, br. 76/93., 111/96., 164/98. i 36/01.) i propisima donijetima na temelju toga Zakona.

Predlaže se također da političke stranke koje na dan 31. prosinca 2005. nisu bile zastupljene u Saboru, kandidati za zastupnike pripadnika nacionalnih manjina i predlagatelji neovisnih lista koji sudjeluju na izborima imaju pravo na naknadu troškova izborne promidžbe ukoliko na izborima dobiju više od 3% važećih glasova birača izborne jedinice. (članak 32)

Uz Glavu VII IZBORNE JEDINICE (članci 35. - 36.)

Člankom 35. propisuje se jedna od ključnih novina predloženog Zakona da se u Sabor bira 127 zastupnika u dvanaest izbornih jedinica, te Zakonom utvrđeni broj zastupnika nacionalnih manjina i zastupnika birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj u posebnim izbornim jedinicama.

Člankom 36. predlaže se pak ustroj izbornih jedinica prema načelu agregiranja županija i poštivanja županijskih granica gdje god je to moguće (iznimke su Grad Zagreb, Županija Splitsko-dalmatinska i Županija Primorsko-goranska koje se zbog veličine nalaze u dvije jedinice, te manja teritorijalna odstupanja kod Zadarske županije) uz nužno poštivanje jednakosti glasa u svakoj od izbornih jedinica unutar raspona + / - 5 %.

Broj mandata u pojedinim izbornim jedinicama određen je prema prosječnom broju birača na jedan mandat u cijeloj Hrvatskoj prema formuli:

$$4.002.015 \text{ (broj registriranih birača u RH na dan 2. siječnja 2005.)} : 127 \text{ (broj mandata)} = \\ \text{cca } 31.512 \text{ (prosječno birača na jedan mandat).}$$

Nakon izračuna ukupnog broja birača u pojedinim izbornim jedinicama (primjerice, I. izborni okrug 270.186 birača, II. izborni okrug 368.037 itd.), taj se broj dijeli s 31.512 i dobiva broj mandata u pojedinoj izbornoj jedinici uz podjelu ostatka prema veličini dobivenog broja sve dok se ne popuni zadani broj mandata od 127.

Uz Glavu VIII IZBOR ZASTUPNIKA U SABOR (članci 37. do 43.)

Člancima 37. – 40. utvrđuje se novi način izračuna broja zastupnika izabranih sa svake liste koja je stekla pravo sudjelovanja u diobi zastupničkih mjesta tj. koja je u izbornoj jedinici dobila najmanje 5% važećih glasova. U prvom postupku raspodjele koristi se sljedeća formula:

$$\frac{\text{broj važećih glasova za listu}}{\text{broj ukupno važećih glasova za liste koje sudjeluju u postupku raspodjele mandata}} : \text{broj mandata}$$

Liste dobivaju onoliko mandata koliko nakon postupka izračuna dobiju cijelih brojeva, dok se preostali mandati dijele prema veličini decimalnog broja (slijedom mjesta iza zareza).

Ova se metoda preračunavanja glasova u mandate naziva sustavom matematičkih razmjera tj. Hare-Niemeyerovom metodom, a koristi se, primjerice, u njemačkim parlamentarnim izborima.

U drugom postupku raspodjele određuje se koji su kandidati na listi dobili mandate na taj način da se njima pripali osobni glasovi (isključivo za kandidata na listi) zbrajaju s glasovima palima za listu u cijelosti (glasovi birača koji su se odlučili za listu s unaprijed predloženim redoslijedom ne koristeći mogućnost glasovanja za pojedinog kandidata na toj listi) podijeljenima s pripadajućim djeliteljom, tj. djeliteljom sukladnim kandidatovim mjestom na listi.

Niz djelatelja čine brojevi 10,1 (za prvog kandidata na listi), 10,2 (za drugog), 10,3 (za trećeg), 10,4 (za četvrtog), 10,5 (za petog), 10,6 (za šestog), 10,7 (za sedmog), 10,8 (za osmog), 10,9 (za devetog), 11,0 (za desetog), 11,1 (jedanaestog) i 11,2 (za dvanaestog), zaključno s brojem do kojeg se dijele mandati u pojedinoj izbornoj jedinici tj. zaključno s 10,8 u izbornim jedinicama s osam kandidata, 10,9 u jedinicama s devet kandidata, 11,0 u jedinicama s deset kandidata, 11,1 u jedinicama s jedanaest kandidata i 11,2 u jedinicama s dvanaest kandidata).

Ovakav izračun omogućuje nekoliko prednosti.

Prvo, sastavljačima lista ostavljena je mogućnost da biračima predlože vlastiti redoslijed kandidata i tako istaknu kojim kandidatima daju prednost na listi.

Drugo, birači se mogu odlučiti ili za unaprijed predloženi redoslijed na listi koju biraju ili pak za jednog kandidata na toj listi pri čemu se taj glas – osobni glas – računa i kao glas za listu.

Treće, funkcionalno se uravnotežuju unaprijed predloženi redoslijedi na listama i odluke birača kojima preferiraju točno određenog kandidata.

I četvrto, maksimalno se zahvaćaju sve mogućnosti – rangiranje kandidata prema odluci sastavljača liste, izbor tako predložene liste od strane birača i izbor točno određenog kandidata od strane birača čime se postiže proklamirana participativnost tj. glasovanje za pojedinačne kandidate.

Predloženi niz djelatelja, osim toga, omogućuje rangiranje kandidata prema unaprijed predloženom redoslijedu koji u konačnici neće deprivilegirati mogućnost izbora točno određenog kandidata koji dobije relevantan broj osobnih glasova, tj. redoslijed je na listi u slučaju odgovarajuće potpore birača nadoknadiv i niže rangiranim kandidatima.

Nakon oba postupka raspodjele kandidati se poredaju prema najvećim dobivenim sumama i tako stječu pripadajuće mandate. Ako pritom dva ili više kandidata imaju iste dobivene sume, mandat pripada kandidatu s većim brojem osobnih glasova čime se naglašava konkretna potpora birača.

Što se tiče birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj (članak 40.), njima je ostavljena dosadašnja zakonska (matematički dijelom korigirana) mogućnost da prema načelu nefikse kvote biraju zastupnike na temelju lista s po 12 kandidata u posebnoj izbornoj jedinici. I za ovu izbornu jedinici vrijedi opisani postupak izbora zastupnika.

Napokon, unatoč nužno složenom postupku preračunavanja glasova u mandate (trebaju se ispuniti sve navedene mogućnosti), postupak je glasovanja za same birače krajnje jednostavan i razvidan (glasuje se ili za jednu listu ili za jednog kandidata na izabranoj listi) te omogućuje kao i dosad uporabu jednog glasačkog listića. To je važno i pri utvrđivanju rezultata glasovanja koje će sukladno glasačkom listiću također biti jednostavno i transparentno.

PRIMJER IZBORNIH REZULTATA I PODJELE MANDATA

IZBORNA JEDINICA S DEVET MANDATA

broj registriranih birača	270.186	
glasovalo birača	189.130	70,00 %
broj važećih listića	183.563	97,06 %
broj nevažećih listića	5.567	2,94 %

	Kandidacijske liste	Broj važećih glasova	Postotak (%)
1.	<u>Lista AB</u>	62.211	33,89
2.	<u>Lista C</u>	49.462	26,94
3.	<u>Lista D</u>	16.320	8,89
4.	<u>Lista NL</u>	12.417	6,76
5.	<u>Lista EF</u>	10.195	5,55
6.	Lista G	8.209	4,47
7.	Lista NN	7.760	4,22
8.	Lista HIJ	6.338	3,45
9.	Lista K	5.894	3,21
10.	Lista L	4.757	2,59

Pocrtane liste prelaze zakonski izborni prag od najmanje 5 % ukupno važećih glasova

Formula preračunavanja glasova u mandate:

$$\frac{\text{broj važećih glasova za listu}}{\text{broj ukupno važećih glasova za liste koje sudjeluju u postupku raspodjele mandata}} : \text{broj mandata}$$

	Kandidacijske liste	Izračun po formuli	Broj mandata
1.	<u>Lista AB</u>	$62.211 : 150.605 \times 9$ $= 3,72$	4 (3 + 1)
2.	<u>Lista C</u>	$49.462 : 150.605 \times 9$ $= 2,96$	3 (2 + 1)
3.	<u>Lista D</u>	$16.320 : 150.605 \times 9$ $= 0,98$	1 (0 + 1)
4.	<u>Lista NL</u>	$12.417 : 150.605 \times 9$ $= 0,74$	1 (0 + 1)
5.	<u>Lista EF</u>	$10.195 : 150.605 \times 9$ $= 0,61$	0

POSTUPAK DODJELE MANDATA POJEDINAČNIM KANDIDATIMA

Primjer kandidacijske liste C koja je dobila 3 mandata:

Ukupno važećih glasova za listu	49.462
Ukupan broj glasova isključivo za predloženi redosljed kandidata	44.515
Ukupan broj glasova isključivo za pojedine kandidate na listi	4.947

Redni broj na listi	Kandidat	Formula izračuna	Glasovi s liste	Osobni glasovi	Zbroj	Mandat
1.	AB	44.515 : 10,1	4.407	1.907	6.314	1.
2.	CD	44.515 : 10,2	4.364	1.021	5.385	2.
3.	EF	44.515 : 10,3	4.321	121	4.442	
4.	GH	44.515 : 10,4	4.280	95	4.375	
5.	IJ	44.515 : 10,5	4.240	405	4.645	
6.	KL	44.515 : 10,6	4.200	77	4.277	
7.	MN	44.515 : 10,7	4.160	199	4.359	
8.	OP	44.515 : 10,8	4.122	853	4.975	3.
9.	RS	44.515 : 10,9	4.083	269	4.352	

U primjeru Stranke C koja je u prvom postupku dobila tri mandata, ti su mandati pripali kandidatima AB (zbroj 6.314), CD (zbroj 5.385) i OP (zbroj 4.975).

Uz Glavu IX TIJELA ZA PROVEDBU IZBORA U SABOR: DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO, IZBORNO POVJERENSTVO IZBORNE JEDINICE, OPĆINSKA I GRADSKA IZBORNA POVJERENSTVA I BIRAČKI ODBORI

(članci 44. -55.)

Kako je u saborskoj proceduri (drugo čitanje) Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu, predloženi Zakon usklađivao se s tim tekstom zakona, predviđajući Državno izbornu povjerenstvo kao stalno, neovisno i stručno državno tijelo. Stoga je preciznije određen sastav i djelokrug izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora.

Stalni sastav izbornog povjerenstva izborne jedinice čine predsjednik, zamjenik predsjednika i tri člana. Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove stalnog sastava izbornog povjerenstva izborne jedinice imenuje Državno izbornu povjerenstvo iz reda sudaca i istaknutih pravnika i politologa (članak 48.). Prošireni sastav izbornog povjerenstva izborne jedinice čine po dva predstavnika većinske političke stranke, odnosno koalicije i dva

dogovorno predložena predstavnika oporbenih političkih stranaka, odnosno koalicija sukladno stranačkom sastavu Sabora (članak 50.).

Na sastav i izbor općinskih i gradskih izbornih povjerenstava primjenjuju se ista pravila kao i za sastav i izbor izbornog povjerenstva izborne jedinice (članak 53.).

Člankom 54. propisuje se novina da općinska i gradska izborna povjerenstva uz ostale navedene dužnosti rješavaju u prvostupanjskom postupku prigovore o izbornim nepravilnostima.

Birački odbor ima sedam članova, a čine ga tri nestranačke osobe: predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član, zatim dva člana koje određuje većinska politička stranka ili koalicija, te dva člana oporbene političke stranke ili koalicije sukladno stranačkom sastavu Sabora (članak 55.).

Uz Glavu X PROVEDBA IZBORA (članci 56. -59.)

Predloženim člankom 56. propisuje se da najkasnije petnaest dana prije dana održavanja izbora, državno izorno povjerenstvo objavi biračka mjesta u inozemstvu, a izborna povjerenstva izborne jedinice za područje Republike Hrvatske, s naznakom koji će birači glasovati na pojedinom mjestu. Najkasnije deset dana prije dana održavanja izbora nadležno tijelo dostavit će svakom biraču izvadak iz popisa birača koji se odnosi na njega.

Uz Glavu XI GLASOVANJE I UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA (članci 60.- 79.)

Člankom 61. propisuje se izgled glasačkog listića tako da glasački listić na kojem se glasuje za jednu od lista ili jednog kandidata na izabranoj listi sadrži naziv i logo svake liste, redoslijed kandidata navedenih imenom i prezimenom na svakoj od predloženih lista, te serijski broj. Na glasačkom listiću stranačke se liste navode onim redom kojim su navedene na zbirnoj listi dotičnih lista. Ispred naziva liste stavlja se prazni kvadratić, a ispred imena i prezimena kandidata na pojedinim listama redni brojevi.

Članak 62., nadalje, normira da se glasuje samo za liste odnosno za kandidate navedene na glasačkom listiću. Glasajući listić popunjava se tako da se označi prazni kvadratić ispred naziva jedne liste ili zaokružni redni broj jednog kandidata na pojedinoj listi.

Propisuje se da je nevažeći glasački listić neispunjeni glasački listić, glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu, odnosno kandidata, glasovao, te glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više lista, odnosno kandidate s dvije ili više lista (članak 65.).

Članak 66. stavak 4. određuje da na biračkom mjestu moraju neprekidno biti nazočna najmanje četiri člana biračkog odbora tj. većina članovca biračkih odbora.

Uz ostale navedene dužnosti (članak 72.) birački će odbor u zapisnik o svom radu zabilježiti i koliko je glasova dobila svaka lista, odnosno pojedini kandidati na listama, te kandidati za izbor zastupnika nacionalnih manjina. Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora. Svaki član biračkog odbora ima pravo na preslik ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora, kojeg potpisuju svi članovi biračkog odbora.

Kad Državno izborno povjerenstvo utvrdi rezultate glasovanja za zastupnike bez odlaganja će objaviti i broj birača upisanih u popise birača, broj birača koji su glasovali u svakoj izbornoj jedinici, koliko glasova je dobila pojedina lista u izbornoj jedinici, koliko su glasova dobili pojedini kandidati i koliko je bilo nevažećih glasačkih listića (članak 77.).

Uz Glavu XII GLASOVANJE POŠTOM (članak 80.)

Odredbom članka 80. detaljno se propisuje novi institut u hrvatskom izbornom zakonodavstvu - pravo na glasovanje poštom - i sam postupak glasovanja poštom. Riječ je o predloženoj zakonskoj mogućnosti koja će, sukladno iskustvima zemalja koje primjenjuju ovaj institut osobito onih zemalja s značajnijim brojem državljana u inozemstvu, zasigurno doprinijeti kakvoći izbornog postupka.

Uz Glavu XIII TROŠKOVI ZA PROVEDBU IZBORA (članak 81.)

Sredstva za provedbu izbora osiguravaju se u državnom proračunu Republike Hrvatske. Nadzor nad korištenjem tih sredstava određuje Državno izborno povjerenstvo, koje i provodi nadzor nad njihovim utroškom. Sredstva su transparentna, pa se propisuje da će Državno izborno povjerenstvo objaviti u sredstvima javnog priopćavanja cjelovito izvješće o visini troškova i načinu njihova korištenja u roku od 30 dana od dana objave službenih rezultata izbora.

Uz Glavu XIV ZAŠTITA IZBORNOG PRAVA (članci 82.-89.)

Ustavnost i zakonitost izbora nadzire Ustavni sud Republike Hrvatske.

Radi se o važećem zakonskom rješenju, kojega nema potrebe mijenjati, ali je predloženim Zakonom (stavak 1. članka 83.) propisano da prigovor zbog nepravilnosti u postupku izbora može podnijeti svaka politička stranka, nositelji neovisne liste, kandidati za zastupnike u sabor i birači osobno.

Također se precizira da se prigovor zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja i u postupku izbora za zastupnike podnosi općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu kao prvostupanjskom tijelu u roku od 48 sati računajući od isteka dana kad je izvršena radnja na koju je stavljen prigovor (članak 84.).

Žalbe se podnose Državnom izbornom povjerenstvu kao drugostupanjskom tijelu u roku od 48 sati računajući od isteka dana kada je primljeno pobijano rješenje. Protiv rješenja Državnog izbornog povjerenstva podnositelj prigovora ima pravo podnijeti žalbu Ustavnom sudu republike Hrvatske.

Uz Glavu XV ETIČKO POVJERENSTVO (članci 89.-92.)

Etičko povjerenstvo je nadstranačko tijelo (članak 89.). Radi se o tijelu općepriznatog javnog ugleda koje priopćenjima i upozorenjima djeluje na promicanje i ostvarivanje etičkih i demokratskih načela u izborima (članak 89.).

Člankom 90. propisan je sastav Etičkog povjerenstva kao i način predlaganja istih, a stavkom 2. određeno je članove imenuje Ustavni sud.

Etičko povjerenstvo donosi Izborni etički kodeks (članak 92.), a koji čine sustav pravila o ponašanju pojedinca i političkih stranaka u izbornoj promidžbi i izbornom postupku.

Uz Glavu XVI PROMATRANJE IZBORA OD NEVLADINIH UDRUGA I STRANIH PROMATRAČA (članci 93.-94.)

Temeljem ranijih preporuka Državnog izbornog povjerenstva ova Glava u članku 94. predstavlja ozakonjenje DIP-ovih Obvezatnih uputa o promatranju izbora od stranih promatrača.

Nevladine udruge pak, sukladno članku 93., imaju pravo pratiti izborni postupak, a napose promatrati provedbu izbora, te rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora na svim razinama. U daljnjim odredbama istog članka razrađuje se navedeno pravo.

Stavkom 1. navedenog članka 94. predviđeno je da i strani promatrači imaju pravo pratiti izborni postupak, a napose promatrati provedbu izbora, te rad izbornih povjerenstava na svim razinama i biračkim odborima. Status promatrača dokazuje se iskaznicom, koju izdaje Državno izborni povjerenstvo. Narednim odredbama članka 94. razrađuje se prava i obveze od strane stranog promatrača, a prilikom praćenja izbora.

Uz Glavu XVII PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (članci 95. i 96.)

Stupanjem na snagu predloženog Zakona prestaje važiti Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 116/99, 109/00, 58/03 i 69/05-pročišćeni tekst).

Predloženi Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave, a primjenjuje se od sljedećih izbora za zastupnike u Hrvatski sabor.